

- 17 Uxor relicta domina, & usufructuaria omnium bonorum: si filii & extranei simul hæredes institui sint, de jure communi ex conjecturata voluntate testatoris, pro parte, in qua filii hæredes sint, habebit alimenta, sed pro parte extraneorum, verum, & formalem usufructum consequetur.
- 18 Sed de jure hujus Regni aliter observandum, nova Auctoris consideratio in hac materia.
- 19 Vulgaris consuetudo que legatum usufructus omnium bonorum ad alimenta restringit, filiorum favore, utrum procedat, cum ascendentes hæredes institui sint.
- 20 Usufructus omnium bonorum legatum, stantibus ascendentibus, uxori factum, tantum valere de jure hujus Regni, respectu usufructus tertie partis bonorum.
- 21 Uxor relicta usufructuaria in aliquibus bonis particularibus, & non in omnibus, de jure communi integrum consequitur usufructum in illis, etiam in filiis hæredibus institutis.
- 22 Sed de jure hujus Regni ita demum, si usufructus dictorum bonorum particularium non excedat usufructum quinte partis bonorum: nova & vera Auctoris consideratio in hac materia.
- 23 Uxor inops & indotata, si maritus dives sit, & illi præcedat, succedere debet ab intestato, ex testamento, & contra testamentum in quarta parte bonorum ipsius, cum distinctione, quæ hoc numero adhibetur.
- 24 De materia textus in Authent. præterea, C. unde vir & uxor, latissime actum remissive.
- 25 Rolandi, & Cephalii consilia, quæ hoc numero præcitantur, singularia esse, & omnino prælegenda circa materiam d. Authent. præterea.
- 26 Hippolyti Riminald. consilia, quæ hoc numero congeruntur, mirabilia esse circa propositam materiam.
- 27 Joannis Vincentii Honded. conf. 93. per totum, lib. 1. singulari esse, & notandum in materia d. Authent. præterea.
- 28 Uxor vera censetur usufructuaria, non alimentaria tantum; cum testator, instituit hærede extraneo, ipsam relinquit usufructuariam.
- 29 Hæredes extranei, qui dicantur in proposita specie, & de opinione Menochii circa ascendentes.
- 30 Borgninum Cavalcanum in questione præcedenti nimis breviter se habuisse.
- 31 Jacobum Menochium in questione superiori octo casus principales distinxisse, & ita plene, & distinctè materiam istam prosequutum fuisse, ut aliquid amplius adjicere necessarium non fuerit.
- 32 Hieronymum de Cavallos breviter nimis, & imperfectè nec absolute materiam hujus Capitis resoluisse.

Superioribus questionibus proxima est alterius questionis investigatio, & solutio, usufructus inquam, vel alimenta tantum, an & quando uxori, vel alteri relicta præsumantur, cum filiis, aut aliis descendentibus hæredibus institutis testator dixerit: *Et uxorem meam relinquo dominam, & usufructuariam; vel usufructuariam simpliciter omnium bonorum, aut dominam, usufructuariam, administratricem, & gubernatricem omnium bonorum.* Deinde, utrum eisdem verbis adjectis, sed extraneo hærede instituto, usufructus, vel alimenta tantum relicta censerentur? Enimvero de hac materia nonnulli longas repetitiones, alii amplos tractatus, alii verò plenos libros ediderunt, ut inquit Simon de Prætis loco statim referendo, n. 49. idcirco non multum insistam circa ea, quæ ab aliis plene, & distinctè tractata vidi; sed dumtaxat constituam nonnulla, quibus facile unufquique brevem, claram, atque distinctam hujus materie resolutionem habere possit, nec tantorum lectionum, & consideratione gravetur.

Primo igitur constituendum est, de prædictis omnibus, & his, quæ ad materiam hujus Capitis omnino spectant, plenissime scripsisse, (alios multos consulto

præmittito; ab eisdem enim præcitantur) Bartolum, & Doctores communiter in l. Titia cum testamento, §. Titia cum nubere, ff. de legat. 2. ubi latè Paulus de Montepico ex num. 22. incipit: *Nunc ad propositum quero, quid si de utroque usque ad num. 42. Petrus de Peralta ex num. 20. cum seqq. D. Franciscus Sarmientus à n. 4. cum multis seqq. Antonius Gabriel communium conclusionum, lib. 5. tit. de usufructu, conclusione 2. & 3. Guill. Benedictus in c. Rainuntius, de testament. verbo, cætera bona, num. 20. & 21. Petrus Pechius de testamentis conjugum, lib. 5. c. 2. Augustin. Berous in conf. 34. 35. & 36. vol. 2. Borgnin. Cavalc. qui plenissime loquitur circa quaestiones hujus Capitis, idè omnino videndus est, de usufruct. mulieri relicto, ex nu. 17. fol. mibi, 197. usque ad num. 64. Andreas Gaill. prædicarum observationum lib. 2. observatione 144. Joannes Vaudi variarum quaest. lib. 1. quaest. 3. Brunorius à Sole quaest. 48. per totam, fol. mibi, 146. Petrus Gregorius in Synagmate juris, lib. 4. c. 3. de usufructu. n. 9. 1. part. Michaël Grassus receptarum sententiarum, §. legatum, quaest. 24. per totam. Joannes Petrus Bimus in conf. 30. ex num. 1. & in consil. 71. num. 8. Franciscus Mantica, & Simon de Prætis, qui distinctione & resolutione tractantur omnia, quæ ad hanc materiam spectant: Ille de conjecturis ultim. volunt. lib. 9. tit. 7. per totum, fol. 403. Ille de interpretatione ult. volunt. lib. 4. solutione 5. dubitatione 10. à num. 44. fol. mibi 336. usque ad num. 73. Antonius Quesada diversarum quaest. juris, c. 24. à princ. Cephalus in conf. 450. num. 53. & 54. lib. 3. Marcus Antonius Peregrinus de fideicommissis, art. 12. n. 28. & 29. Hieronymus Gabriel in conf. 97. lib. 1. & in conf. 128. lib. 2. Mattheus de Advocatis, in conf. 74. inter conf. ultim. volunt. vol. 2. Oroscius in l. cum sit, si in singulis, num. 4. ff. de transactionibus. Gratianus regula 500. per totam, Malcardus de probationibus, tom. 2. conclusione 1426. ex num. 18. cum multis seqq. Joannes de Montesperello in conf. 146. n. 6. per totum. Jacob. Beretta in conf. 50. per totum, lib. 1. Antonius Galeatus Maluaffia in conf. 52. ex n. 51. vol. 1. Joannes Botta in conf. 44. num. 3. cum seqq. Hippolytus Riminaldus in conf. 24. n. 44. & in conf. 322. per totum, lib. 3. & conf. 620. à princ. lib. 6. Aldobrandinus in consil. 4. ex n. 3. & n. 27. & in conf. 87. n. 1. & in conf. 20. n. 90. lib. 1. Jacobus Menochius, & Petrus Surdus, (qui longa quaestione hujus capitis disceptatione, & plurimorum casuum distinctione cæteros omnes antecellunt) Ille lib. 4. præsumpt. 139. per totam, & præsumption. 140. per totam: Ille tract. de alimentis, tit. 2. q. 8. per tot. & q. 15. per tot. & in conf. 218. n. 1. 7. 8. & 11. usque ad nu. 17. lib. 2. ubi ita ex professo & plene tractantur: ut eorum occasione amplius insistere non debuerim, sed ad eisdem lectorem remittere; novissime etiam Angelus Matheacus de legat. & fideicommissis, lib. 2. capit. 18. num. 7.*

Secundo constituendum est, quod uxor relicta domina & usufructuaria, vel usufructuaria tantum, aut usufructuaria & gubernatrix omnium bonorum, vel alio modo, ex dictis supra, in initio hujus capitis, si filii hæredes instituti sint, ex consuetudine vulgari communiter observata, dumtaxat consequitur alimenta, & præminentiam illam, quam vivente marito testatore in domo obtinebat, non autem usufructum formalem: ita glossa, Bartolus, & communiter Doctores in Authentica, hoc locum, C. si mulier secundò nupsit, Jason in d. l. de alimentis, num. 1. C. de transactionibus. Crementis in singulari 3. Decius in conf. 454. nu. 1. Doctores etiam communiter in dicto §. Titia cum nubere, & hanc interpretationem à consuetudine vulgari receptam, communem esse, nec habere contradictorem aliquam, testatur Borgninus Cavalcanus de usufructu mulieri relicto, n. 17. in princ. fol. 197. Mantica, qui refert infinitos lib. 9. dict. tit. 7. n. 1. Simon de Prætis dicta dubitatione 10. n. 44. & 45. fol. 336. Petrus Surd. Hieronymus Gabriel, Hippolytus Riminaldus, cum aliis omnibus relatis supra. Grassus §. legatum, quaest. 24. num. 1. Menochius d. præsumptione

- sumptione 139. num. 2. 3. 4. & 5. & non referens eos Joannes Guierrez prædicar. lib. 3. quaest. 57. n. 9. & novissime (solum Mantica ex superioribus præcitato) Hieronymus de Cavallos prædicarum, sive, communium contra communes, quaest. 497. in princ.
- 7 Tertiò constituendum est, prædictam vulgarem consuetudinem, quæ communiter recepta est, quæque filiis hæredibus institutis, alimenta tantum, atque præminentiam quandam tribuit uxori in domo mariti, multis modis ampliari, & declarari, ut alimenta tantum semper relicta censeantur, non autem ipse usufructus formalis; de quibus latissime agunt superius adducti maxime Petrus Surdus dicta quaest. 8. & 15. Cavalcanus ex nu. 18. cum multis seqq. Menochius dict. præsumptione 139. à princ. Franciscus Mantica, qui duodecim modis extendit, lib. 9. d. tit. 7. ex num. 1. usque ad n. 20.
- 8 Quarto & principaliter constituendum est, totam hanc Disputationem conjecturalem esse, & à conjecturata voluntate testatoris pendere, an uxor aliquo ex prædictis modis usufructuaria relicta, futura sit usufructuaria, vel alimentaria tantum? sicuti scripserunt Castrensis, Alexander, Corneus, Socinus, Decius, Picus, Parisius, Gratus, & Craveta, quos ad hoc expendunt in terminis Mantica dicto tit. 7. n. 20. Menochius d. præsumptione 139. ante n. 2. In dubio autem prædicta consuetudo vulgaris, quæ usufructus legatum ad alimenta restringit, fundata est in conjecturata voluntate testatoris, qui non videtur in tantum filiis præjudicare voluisse, ut rectè adnotatur Salicetus in dict. authent. hoc locum, in fine. C. si mulier secundò nupsit, Decius in conf. 476. sub nu. 3. Parisius in conf. 97. ex nu. 20. volum. 2. idè licet uxor relicta domina & usufructuaria, extantibus filiis, debeat habere solum alimenta, & præminentiam in domo, quam supra diximus, tamen ab hac conjectura voluntatis receditur, quotiescunque constare possit, voluisse testatorem eam habere integrum & formalem usufructum, & sufficit constare de mente testatoris, non solum ex verbis expressis, sed etiam per conjecturas probabiles. ad hoc, quod consuetudo vulgaris non habeat locum: id quod omnes admittunt unanimiter qui hæcenus de hac materia tractarunt, & ferè omnes relati supra n. 2. & 3. sic adnotatur Socinus in consil. 1. colum. 1. in fine. sub nu. 8. lib. 4. Decius in conf. 454. col. 1. & in conf. 643. n. 6. Craveta in conf. 32. n. 2. Simon de Prætis lib. 4. dict. dubit. 10. n. 65. fol. 340. Mantica dicto tit. 7. nu. 20. Cavalcanus de usufructu mulieri relicto, nu. 55. fol. 212. Menochius lib. 4. dict. præsumptione 139. nu. 8. versicul. His constat, & n. 11. & multis sequentibus. Hippol. Riminaldus in conf. 170. num. 8. 9. & 10. lib. 2. videndus ex nu. 6. ita tamen, quod eo casu, etiam si relicta fuerit uxor usufructuaria omnium bonorum, legitima debeatur filiis simul cum usufructu, nec in ea ipsa mulier usufructum consequi possit, per textum in §. prohibemus, in authent. de triente, & semisse, authent. novissima, in fine, C. de inofficioso testamento. Bartolus in l. uxori meæ, ff. de usufructu legato, Alexander in conf. 214. n. 14. vol. 6. Baldus in l. ult. nu. 9. vers. si autem reliquit liberos, C. de indicta viduitate tollenda. Joannes Gutierrez prædicar. lib. 3. quaest. 57. nu. 8. ubi refert solum Mantica dict. tit. 7. nu. 21. Menchaca de successione progressu, §. 4. n. 27. Grassus receptarum sententiarum, §. legitima, quaest. 15. num. 6. Menochius dict. præsumptione 139. num. 16. Antonius Thefaurus decis. Pedemontana 137. num. 3.
- 12 Quintò constituendum est, ex multis verbis atque conjecturis voluntatem hanc testatoris eliciendam esse, ut scilicet voluerit, quod uxor, filiis hæredibus institutis, ad integrum, & formalem usufructum admittatur, & non solum alimenta, atque præminentiam super prædictam consequatur, ut observant Authores in initio hujus capitis relati, qui ad limitationem consuetudinis vulgaris multos suos casus considerant, atque infinita congerunt, ex quibus præfata voluntatis conjectura deducenda est: inter reliquos tamen, plures con-

jecturas, atque exempla considerantur Simon de Prætis lib. 4. dicta dubitat. 10. à n. 66. usque ad nu. 73. Mantica lib. 9. dicto tit. 7. à nu. 20. usque ad nu. 33. Petrus Surdus, & Riminaldus locis supra relatis, Borgninus Cavalcanus dict. tractatu, de usufructu, à n. 32. fol. mibi 206. usque ad nu. 63. Menochius lib. 4. dicta præsumpt. 139. à num. 8. usque in finem præsumpt.

Sextò constituendum est, Legitimam filiorum, de jure hujus Regni esse omnia bona parentum, excepta quinta parte, de qua ad libitum disponere possunt ipsi parentes, ut disponit l. 9. tit. 5. lib. 3. fori, quæ communiter observatur, uti ex illa, & aliis similibus sic adnotatur Antonius Gomez in l. 17. Tauri, n. 1. Gaspar Baëtius de non meliorandis dotis ratione filiabus, cap. 1. n. 17. & n. 19. & cap. 9. n. 8. & 44. Molina de Hispanorum primogeniis, lib. 2. cap. 11. n. 3. Joannes Gutierrez de juramento confirmatorio, 1. part. cap. 9. n. 17. Joannes de Matienço in l. 2. tit. 6. lib. 5. gloss. 3. n. 2. & ibidem Azeved. n. 9. & consequenter cum supra dictum sit, quod etiam his casibus, quibus uxor relicta usufructuaria consequi debet formalem usufructum, & non solum alimenta, Legitima reservanda est filio simul cum usufructu, nec quod in ea potest uxor ipsa aliquid jus præterdere: sequitur necessario dicendum, de jure hujus Regni legitimum usufructus omnium bonorum stantibus filiis, vel descendentibus legitimis, uxori factum, valere tantum in quinta parte, de qua parentes poterant liberè disponere; nec compensari debere æstimationem usufructus aliarum quatuor partium, in quibus in proposita specie non valet legatum usufructus cum proprietate dictæ quintæ partis: id quod post longam disputationem cum Roderico Juarez, Cisuentes, Segura, Antonio Gomezio, Menchaca, & Azevedio, rectè definit Gutierrez prædicarum quaest. lib. 3. quaest. 57. nu. 9. 10. & 11. & ultra eum, idem animadvertunt Gomez. Arias in l. 48. Tauri, num. 17. Petrus de Peralta in l. Titia cum testamento, §. Titia cum nubere, de legatis 2. nu. 23. Quesada diversarum quaest. juris, cap. 24. Lara in l. si quis à liberis, §. si quis ex his, num. 168. ff. de liberis agnoscendis. D. Spino in speculo, gloss. 13. principalis, de legato usufructus, n. 55. & 56. Hieronymus de Cavallos prædicarum, sive, communium contra communes, quaest. 68. num. 3. & num. 5. vers. Ex quibus concludo, & quaest. 497. dicens hanc opinionem esse juridicam apud Hispanos, & in usu quotidiano receptam, & nullum habere contradictorem ex Nostratibus.

Quæ tamen procedere debent, quoties in dubio sumus, nec aliter constat, qualis fuerit testatoris voluntas circa prædictam compensationem: unde diversum jus constituendum erit, cum manifestè constiterit, voluisse testatorem quod prædicta compensatio fieret, tunc enim hujusmodi legatum, etiam stantibus filiis, aut descendentibus legitimis, validum erit, compensata proprietate Quinti cum valore usufructus aliarum quatuor partium, ita ut si velit filius proprietatem quintæ partis prælegatæ, consensum adhibeat legato usufructus omnium bonorum in favorem uxoris facti, vel sit contentus suâ Legitimâ in proprietate & usufructu, hoc est omnibus bonis, exceptâ quintâ parte eorum, ut optimè resoluit Joannes Gutierrez dicta quaest. 57. num. 13.

Ultra quem, & cæteros alios in hac materia Scribentes, adnotari etiam poterunt nonnulla, quæ utilia sunt, nec per aliquem hæcenus ita in terminis traduntur. Primò in omnibus casibus, in quibus dictum est, in legato usufructus omnium bonorum, alimenta tantum uxori deberi, de jure hujus Regni aliter observandum esse, quam de jure communi statutum erat, nec ita indistinctè alimenta præstanda, sive rem temperandam, quoties attenda dignitate, vel conditione, & statu personæ uxoris, vel quantitate, aut qualitate patrimonii, usufructus quintæ partis bonorum non sufficeret ad alimenta, tunc enim ultra eam partem, nec alimentorum nomine aliquid amplius præstari posset; nec ulla compensatio fieret, nisi de voluntate